

Gemeente Renkum

Verantwoordelijk team
Team Beleid Ruimtelijk Domein

Nummer
16

Kenmerk
172225

Raad d.d.
1-11-2023

Paragraaf begroting
21

Portefeuillehouder
J. (Joa) Maouche MSc

Steller
(Franka) Veen-van der

Datum
13 september 2023

Onderwerp
Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Geadviseerd besluit

De volgende kaders vast te stellen voor de Nota dierenwelzijn:

- a. Het uitvoeren van de wettelijke taak van dierenvervoer en dierenopvang wordt ingebed bij de gemeente.
- b. De gemeente gaat zich, naast de wettelijke taken, inzetten voor preventie van dierenleed.
- c. De gemeente gaat onderzoeken hoe inwoners met een kleine beurs te ondersteunen in het verzorgen en houden van hun huisdieren.

Toelichting op beslispunten

In de Perspectiefnota 2022-2026 staat het opstellen van een dierenwelzijnsbeleid voor 2023 op de agenda, naar aanleiding van het Coalitieakkoord 2018-2022. Bovenstaande beslispunten zijn geformuleerd opdat de kaders en verwachtingen voor het aanstaande dierenwelzijnsbeleid helder worden.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

1. Dierenvervoer en dierenopvang

Het betreft de partijen Avolare, Hof van Ede en Dierenambulance Nederrijn. Er ligt hier een wettelijke taak van de gemeente (bewaarplicht, zie Kader). Momenteel is de financiële ondersteuning van deze partijen niet goed ingebed, dit blijkt uit onduidelijkheid over de afspraken bij zowel de gemeente als de andere partijen. Doordat mensen en dieren steeds vaker op vervelende manier in elkaars vaarwater zitten, is er meer werk voor de dierenopvang en dierenvervoer. Denk bijvoorbeeld aan de toenemende last van Vogelgriep en het steeds meer versnipperde landschap waardoor dieren zich minder veilig kunnen verplaatsen. Vanwege de wettelijke taak van de gemeente en dergelijke maatschappelijke ontwikkelingen is het belangrijk zo snel mogelijk helderheid te scheppen in onderlinge afspraken, zodat zij de taak goed kunnen uitvoeren.

Het gaat dan met name over financiële afspraken: wat is de verwachting van (de stijging van) de kosten elk jaar? Is het wenselijk om een dienstverleningsovereenkomst af te sluiten? Door hier beleid over vast te stellen kan er helderder uitvoering worden gegeven aan deze taak.

2. Preventie van dierenleed

Uit gesprekken met de Dierenambulance blijkt dat er ook wat betreft het voorkomen van dierenleed een handelingsperspectief voor de gemeente is. Dit geldt voor zowel leed bij niet-gehouden als gehouden dieren. Dit zou de kosten van de opvang en het vervoer verminderen, maar ook het dierenwelzijn in de gemeente verhogen. Het gros van de preventieve maatregelen met betrekking tot niet-gehouden dieren hebben met habitatbescherming te maken: het ontwikkelen en behouden van een geschikte leefomgeving voor de dieren. Vooral voorlichting over verantwoord eigenaarschap kan wat betreft gehouden dieren een significante rol spelen.

Enkele voorbeelden:

- Loslopende huisdieren (honden en katten) kunnen zorgen voor een inbreuk op dierenwelzijn van wilde dieren, zoals het bejagen van jonge weidevogels in het broedseizoen of het verjagen van reekalfjes in de bossen. Ook is er is een geringe toename van het aantal bijtincidenten van honden in de gemeente.
- Bestraatte tuinen van inwoners funest voor de verspreiding van de egel.
- Zwerfafval kan voor verstrikking of verstikking zorgen.
- Katten wiens chip niet correct is geregistreerd komen moeilijker weer bij hun thuis terecht.

Als de raad met dit punt instemt zal er in het beleidsstuk een overzicht komen met interventies die de gemeente kan doen om dierenwelzijn te verbeteren en kan er desgewenst een uitvoeringsagenda opgesteld worden.

No regret-maatregelen die weinig invloed op capaciteit hebben kunnen meteen worden uitgevoerd. Dit zijn met name eenmalige voorlichtingstaken: zo is er bijvoorbeeld op de gemeentelijke website al opgenomen hoe kattenbezitters verantwoordelijk kunnen handelen tijdens het broedseizoen en dat mensen die verhuizen niet moeten vergeten het adres op de chip van hun dier te wijzigen.

3. Gemeentelijke ondersteuning in het omgaan met gehouden dieren voor mensen met kleine beurs

Het kan veel effect hebben om huisdiereigenaren met kleine beurs te helpen met het goed behandelen van de dieren, omdat dit bijdraagt aan het welzijn van zowel de inwoners als de dieren. Er is al een verkenning gedaan op dit thema waaruit blijkt dat deze problematiek zeker speelt in onze gemeente.

Huisdieren bieden emotionele steun, verminderen eenzaamheid en bevorderen een gezondere levensstijl. Door financiële hulp en voorlichting over verantwoordelijk eigenaarschap te bieden, worden verwaarlozing en dierenleed voorkomen. Verwaarlozing en dierenleed kan voor verdriet of zelfs schulden bij de houder zorgen.

Hulp en voorlichting kan in overeenstemming met de dierenartsen, via de Gelrepas, door het stimuleren van zogenaamde Dierenbuddy's die anderen bijvoorbeeld helpen met uitlaten of het ontwikkelen van bewustwordingscampagnes samen met ketenpartners.

Als dit punt wordt vastgesteld wordt in het beleidsproces onderzocht wat een goeie strategie is – onder andere met dierenartsen, het Sociaal Domein en de afdeling communicatie.

Onderwerp

Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Datum

9 augustus 2023

Kenmerk

172225

Pagina

2 van 7

Beoogd effect

Het effect van het hierop volgende dierenwelzijnsbeleid is een verhoging van dierenwelzijn en een betere ondersteuning van de partijen die we daarvoor nodig hebben. Dit door het goed uitvoeren van onze wettelijke taken, maar met een optie om ook op andere domeinen dierenwelzijn te bevorderen. Dit voorstel zelf is bedoeld om duidelijk te krijgen over de richting en kaders waarbinnen het beleidsstuk uitgewerkt gaat worden.

Kader

De wettelijke kaders voor dit stuk vinden we in de Wet dieren, het bewaarplicht en de Wet natuurbescherming. Gemeenten zijn medeverantwoordelijk voor dieren binnen de gemeentelijke grenzen en veel besluiten en handelingen van de gemeente zijn van invloed op het welzijn van dieren, daarom heeft het toch meerwaarde dat de gemeente in haar beleid aandacht besteedt aan dierenwelzijn. De gemeente heeft veelal een uitvoerende rol, maar heeft door haar beleid een keuze hoeveel ze zich voor dierenwelzijn wil inzetten.

In de Wet dieren spreekt men van inbreuk op dierenwelzijn als het dier last heeft van:

- Dorst, honger en onjuiste voeding;
- Fysiek en fysiologisch ongerief;
- Pijn, verwonding en ziektes;
- Angst en chronische stress;
- Beperking van hun natuurlijk gedrag.

De Wet dieren geldt voor eenieder die dieren houdt of zich met gehouden dieren bezighoudt. Dat is ook de gemeente. Een voorbeeld van de Wet dieren in de praktijk is ook de zogenaamde Huis- en Hobbydierenlijst (Positieflijst), die is per 1 januari 2024 van kracht en beschrijft welke zoogdieren gehouden mogen worden. Door dit soort recente ontwikkelingen wordt ons de spiegel voorgehouden of wij dierenhouder kunnen en willen blijven. Een directe consequentie voor ons is dat damherten vanaf dan niet meer gehouden mogen worden: er geldt een uitsterf beleid.

Ook is er de bewaarplicht: de gemeente is verantwoordelijk voor gevonden dieren en heeft 14 dagen bewaarplicht (Burgerlijk Wetboek Boek 5, artikel 8 lid 3) en ook voor dieren die wegens huisuitzettingen, detenties of gezondheidsrisico's opgeslagen moeten worden (Algemene wet bestuursrecht 5:29 en 5:30). Dit moet zich uiten in het faciliteren van dierenopvang en dierenambulance.

Op grond van de Wet natuurbescherming artikel 1.11 is eenieder (ook de gemeente) zorgplichtig voor de natuur. De gemeente heeft een voorlichtings- en uitvoeringsrol binnen de Wet Natuurbescherming. Dit is dus ook een wettelijk kader waar de gemeente aan moet voldoen, denk aan het snoeien van bomen waar vogels in zitten. Een actueel voorbeeld is de isolatieopgave die we als land hebben: in spouwmuren zitten dikwijls beschermde dieren die het isoleren kunnen bemoeilijken. Veel gemeentes ontwikkelen een zogenaamd soortenmanagementplan, maar de provincie Gelderland (bevoegd gezag bij de Wet natuurbescherming) is hier nog terughoudend over.

Argumenten

Onderstaande argumenten horen bij bovenstaande beslispunten.

- 1.1 Door onduidelijkheid over de financiële afspraken tussen gemeente en uitvoerende partij kan de uitvoering van de wettelijke taak in het geding komen.

Onderwerp

Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Datum

9 augustus 2023

Kenmerk

172225

Pagina

3 van 7

- 1.2 De dierenambulance merkt door de jaren heen een toename van het aantal ritten, dit maakt de taak urgenter.
- 2.1 Uit gesprekken met betrokkenen blijkt dat er veel te doen is aan preventie, met zowel laagdrempelige als meer complexe interventies. Dit verbetert dierenwelzijn.
- 2.2 Ook kan het inzetten op preventieve maatregelen op termijn ook de kosten van dierenvervoer en dierenopvang verminderen.
- 2.2 Daarbij geeft inzetten op preventie een goeie invulling voor de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming.
- 3.1 Door inwoners met kleine beurs te helpen met de financiële lasten van huisdierbezit wordt het welzijn van hun huisdieren verhoogd. Ze lopen bijvoorbeeld minder lang rond met kwalen, krijgen op tijd hun injecties en worden correct gechipt.
- 3.2 Ook wordt het welzijn van de doelgroep verhoogd, doordat die zorgen worden verlicht. Denk aan voorkomen van schulden, maar ook de emotionele en sociale rol van een huisdier.

Kanttekeningen

In dit voorstel wordt de aandacht gevestigd op drie onderwerpen die wezenlijk zijn voor een gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid, maar uit gesprekken met betrokken partijen en onderzoek naar beleid van andere gemeentes blijkt dat dierenwelzijn een groot en complex onderwerp kan worden. Er kunnen dus er tijdens het beleidsproces onderwerpen opduiken die buiten de gestelde kaders vallen. Er wordt iets ingekaderd, maar daardoor ook iets uitgesloten.

Met name wat betreft punt 2 (preventie) is er kans dat het onderwerp niet goed genoeg is ingekaderd. Wel is er bij dit punt veel raakvlak met biodiversiteit. Dit geldt met name voor het verbeteren van dierenwelzijn bij niet-gehouden dieren. Knelpunten die niet binnen dit beleid behandeld kunnen worden, landden in een biodiversiteitsbeleid.

Draagvlak

In de gemeente zijn verschillende partijen actief met dierenwelzijn bezig. Er zijn verschillende vee- of dierenartspraktijken¹, waarvan een enkele vanuit zichzelf al coulant omgaan met de verzorgingskosten van huisdieren van minima. Ook is er een dierenambulance gevestigd, Dierenambulance Nederrijn in Heelsum. Het gebied dat de Dierenambulance Nederrijn bestrijkt, bestaat uit de gemeenten Renkum, Wageningen en Rhenen. Er werken 46 vrijwilligers. In Doorwerth is Wildopvang Avolare gevestigd. Avolare vangt dieren op uit 12 gemeenten, dit doen ze met zo'n 50 vrijwilligers. Zowel Dierenambulance Nederrijn als Avolare zetten zich ook via educatie en voorlichting in voor meer bewustzijn over dierenwelzijn.

Verschillende vrijwilligersgroepen houden zich daarnaast op meer specialistische manieren bezig met het voorkomen van dierenleed bij wilde dieren. Zo zijn er groepen die gedurende de amfibieëntrek verschillende soorten helpen oversteken, groepen die nesten van grondbroedende vogels markeren in te maaien velden, zwerfafvalbrigades die opruimen en zo mogelijke verstikking bij dieren voorkomen. Ook is er Kinderboerderij Heidestein in Heelsum. Naast de gebruikelijke kinderboerderijfunctie biedt deze plek een unieke dienst: men kan konijnen en cavia's op proef in huis krijgen, zodat er meer weloverwogen besloten wordt om een dier in huis te nemen.

In aanloop tot dit voorstel zijn er gesprekken geweest met enkele spelers extern (de dierenambulance, de wildopvang, dierenartsen) en intern (Ruimtelijk Domein, Sociaal Domein,

¹ De Dorskamp (Renkum), Hipposan (Wolfheze), Dierenkliniek Oosterbeek (Oosterbeek), Mijn Dierenarts (Oosterbeek), Diersaam (Oosterbeek)

Team Veiligheid, Communicatie). Hieruit bleek dat er behoefte was aan een dierenwelzijnsbeleid en dat de betrokken personen dit ook steunen. De drie beslispunten zijn gedestilleerd uit de input van deze personen. Deze personen hebben ook aangeboden om mee te denken in het hierop volgende beleidsproces.

Aanpak/Uitvoering

Na de behandeling van dit voorstel worden de punten die zijn vastgesteld beleidsmatig uitgewerkt in een dierenwelzijnsbeleid. Bij elk besispunt horen verschillende belanghebbenden die graag hun input willen leveren.

Er is ten aanzien van gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid een uitgebreide handreiking van de Dierenbescherming. Die wordt, samen met de input van de eerdergenoemde belanghebbenden gebruikt voor een concept. Het concept wordt in een focusgroep besproken. Na de terugkoppeling wordt het uiteindelijke beleid geformuleerd en weer ter vaststelling aangeboden.

Communicatie

Ten aanzien van dit voorstel is er enkel met betrokken partijen gecommuniceerd. Dit gaat intern om de afdelingen Beleid Sociaal Domein, Veiligheid en Communicatie. Extern zijn dit de dierenambulance, de dierenopvang en twee dierenartsen.

Dit voorstel is het begin van een langer lopend beleidsproces. Als dit voorstel wordt vastgesteld en de ontwikkeling voor het dierenwelzijnsbeleid start zal er met communicatie worden afgestemd wat een geschikte strategie is richting het publiek. Dieren(welzijn) is iets wat veel mensen nauw aan het hart ligt, daarom is het zaak hier transparant en secuur mee om te gaan.

Financiële consequenties

Voor het opstellen van het dierenwelzijnsbeleid is voldoende geld. Wat betreft de consequenties van de beslispunten staat hieronder een toelichting.

1. Dierenvervoer en dierenopvang

Dit is momenteel ongeveer €61.000 per jaar, voor drie uitvoerende partijen. Omdat het een wettelijke taak betreft zijn er wat dit betreft geen financiële consequenties van het aanstaand beleid, maar een vaste post die elk jaar voldaan moet worden.

2. Preventie van dierenleed

Als dit punt wordt vastgesteld wordt er in het beleidsstuk een voorstel gemaakt voor een uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma wordt een onderscheid gemaakt tussen maatregelen die weinig tot geen invloed hebben op capaciteit en maatregelen die dat wel hebben.

Voorbeelden van no-regret maatregelen met enkel ambtelijke inzet zijn:

- Op de website of op social media meer aandacht besteden aan dierenwelzijn.
- Sociaal werkers van de gemeente informeren over signalen van dierenleed bij huisbezoeken.

Andere maatregelen kunnen geschat tussen de €2.000 en €10.000 kosten:

- Een campagne om de huiskat binnen te houden in het broedseizoen
- Acties om tuinen te vergroenen (Steenbreek)
- Subsidie te verlenen voor natuur- en milieueducatie
- Extra toezicht in het broedseizoen op o.a. loslopende honden buiten de hondenlosloopgebieden

Onderwerp

Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Datum

9 augustus 2023

Kenmerk

172225

Pagina

5 van 7

Sommige maatregelen dienen meerdere doelen. De kosten kunnen in zo'n geval ook ergens anders weggezet worden. Door dit beslispunt wel mee te nemen in de beleidsvorming kan dierenwelzijn ook dan geborgd worden.

3. Ondersteunen van minima bij huisdierverzorging

Uit een onderzoek van het Sociaal Domein (2019) en recent contact met dierenartsen blijkt dat er veel behoefte is aan ondersteuning. Vanuit het onderzoek komen twee denkrichtingen met betrekking tot kosten:

- Meebetalen aan kosten voor inentingen en chippen. Kosten: geschat tot €10.000 bij volledige vergoeding, anders minder.
NB: Chippen van je kat wordt verplicht (€20-€50).
- Voorlichtingscampagne ontwikkelen over voorkomen van klachten bij huisdieren door correcte verzorging of juist door het niet aanschaffen van bepaalde soorten. Kosten: €500-€2.500, incidenteel.

De omvang van de doelgroep is momenteel onduidelijk, dit bemoeilijkt het schatten van de kosten (hoeveelheid, incidenteel/structureel). Samenwerking met de bereidwillige dierenartsen zal helpen om het probleem en de kosten beter te begrijpen. Dan wordt ook duidelijk of zij ook een deel van de kosten kunnen dragen. De samenwerking an sich, zijnde het beleidsproces, vergt ambtelijke inzet en is gedekt dit jaar.

Buiten dat is het mogelijk de verordening m.b.t. de GelrePas aan te passen zodat die ook voor dierenartskosten (zoals chippen) gebruikt mag worden.

Juridische consequenties

N.v.t.

WMO-aspecten

Dieren spelen een belangrijke rol in het leven van veel mensen, ook bij mensen die maatschappelijke ondersteuning kunnen gebruiken. In het domein wordt daarbij veel met vrijwilligers gewerkt (denk aan in de dierenopvang, maar ook project Dierenbuddy - waar vrijwilligers huisdierbezitters helpen met verzorging). Op de betreffende thema's wordt Sociaal Domein betrokken.

Gezondheid

Het welzijn van dieren is door te vertalen naar het welzijn van mensen. Denk aan niet-gehouden dieren die onze natuurgebieden nog aantrekkelijker maken voor een verkwikkende wandeling, niet-gehouden dieren die gezelschap bieden. Negatieve aspecten zijn bijvoorbeeld dat dieren gevaarlijke situaties kunnen veroorzaken op de weg of bijvoorbeeld ziektes kunnen het overbrengen.

Duurzaamheid

De balans tussen gehouden en niet-gehouden dieren is een rode lijn in het beleidsproces. Door verantwoordelijk om te gaan met onze gehouden dieren kunnen we indirect de natuur beschermen, denk aan het bewust omgaan met hondenlosloopgebieden en het soortenmanagementplan. Natuur levert allerlei diensten die voor duurzaamheid een belangrijke rol spelen (zuivert de lucht, produceert zuurstof, legt CO2 vast, buffert grote hoeveelheden water, verkoelt).

Effect op vermindering regeldruk

N.v.t.

Onderwerp

Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Datum

9 augustus 2023

Kenmerk

172225

Pagina

6 van 7

Alternatieven

Als met geen van de beslispunten wordt ingestemd wordt er geen dierenwelzijnsbeleid geformuleerd. Omdat dierenvervoer en dierenopvang een wettelijke taak is, blijft de uitvoering hiervan wel staan.

Daarnaast heeft de raad de keuze om voor beslispunt 1-3 te kiezen, of voor 1 en 2, of voor 1 en 3.

Bijlage: B&W voorstel aanpak Dierenwelzijnsbeleid

Onderwerp

Voorstel aanpak nota Dierenwelzijn

Datum

9 augustus 2023

Kenmerk

172225

Pagina

7 van 7